ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 15. septembra 2011 *

V spojených veciach C-483/09 a C-1/10,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 35 EÚ, podané po prvé rozhodnutím Audiencia Provincial de Tarragona (Španielsko) z 15. septembra 2009, zmeneným rozhodnutím z 8. októbra 2009, a doručené Súdnemu dvoru 30. novembra 2009 a po druhé podané rozhodnutím z 18. decembra 2009 a doručené Súdnemu dvoru 4. januára 2010, ktoré súvisia s trestnými konaniami proti:

Magatteovi Gueyeovi (C-483/09),

za účasti:

X,

a

Valentínovi Salmerónovi Sánchezovi (C-1/10),

* Jazyk konania: španielčina.

za účasti:

Y,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory J.-C. Bonichot, sudcovia K. Schiemann, L. Bay Larsen (spravodajca), A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. marca 2011,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— španielska vláda, v zastúpení: N. Díaz Abad, splnomocnená zástupkyňa,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, J. Möller a S. Unzeitig, splnomocnení zástupcovia,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili a L. Ventrella, avvocati dello Stato,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a M. de Ree, splnomocnené zástupkyne,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— poľská vláda, v zastúpení: M. Szpunar, splnomocnený zástupca,

— švédska vláda, v zastúpení: C. Meyer-Seitz a S. Johannesson, splnomocnené zástupkyne,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: H. Walker a J. Stratford, splnomocnené zástupkyne,

— Európska komisia, v zastúpení: R. Troosters a S. Pardo Quintillán, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 12. mája 2011,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článkov 2, 8 a 10 rámcového rozhodnutia Rady 2001/220/SVV z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní (Ú. v. ES L 82, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 72, ďalej len „rámcové rozhodnutie").

2 Tieto návrhy boli predložené v rámci trestných konaní vedených proti M. Gueyeovi a V. Salmerónovi Sánchezovi, ktorí sú stíhaní za nedodržanie vedľajšieho trestu zákazu priblíženia sa k ženským obetiam, ktoré boli týrané v rodinnom prostredí, za čo im boli okrem toho uložené hlavné tresty.

Právny rámec

Právna úprava Únie

3 Rámcové rozhodnutie bolo prijaté najmä na základe článku 31 ods. 1 EÚ, ktorý v písmene c) stanovuje, že spoločný postup pri justičnej spolupráci v trestných veciach zahŕňa zabezpečovanie zlučiteľnosti predpisov uplatniteľných v členských štátoch, ak je to na zlepšenie tejto spolupráce nevyhnutné.

4 Z odôvodnenia č. 3 rámcového rozhodnutia vyplýva, že Európska rada v Tampere (Fínsko) na zasadnutí 15. a 16. októbra 1999 rozhodla, že sa vypracujú minimálne štandardy na ochranu obetí trestných činov týkajúce sa najmä prístupu obetí trestných činov k spravodlivosti a ich práva na odškodnenie.

5 Odôvodnenia č. 4, 8 a 9 rámcového rozhodnutia majú toto znenie:

„(4) Členské štáty by mali aproximovať svoje právne predpisy v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie cieľa, aby sa obetiam trestných činov poskytol vysoký stupeň ochrany bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte sa nachádzajú.

…

(8) Je potrebné aproximovať pravidlá a praktiky, pokiaľ ide o základné práva obetí, so zvláštnym zreteľom na právo na zaobchádzanie rešpektujúce ich dôstojnosť, právo poskytnúť a dostať informácie, právo pochopiť a byť pochopený, právo byť chránený v rôznych štádiách súdneho konania a právo na poskytnutie podpory za znevýhodnenie žiť v inom členskom štáte, ako v ktorom bol trestný čin spáchaný…

(9) Ustanovenia tohto rámcového rozhodnutia však neukladajú členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby sa s obeťami zaobchádzalo ekvivalentným spôsobom, ako so zúčastnenou stranou súdneho konania.“

6 Podľa článku 1 rámcového rozhodnutia na jeho účely:

„a) ‚obeť‘ je fyzická osoba, ktorá utrpela ujmu… priamo spôsobenú konaním alebo nekonaním, ktoré je porušením trestného práva členských štátov;

…

c) ‚trestné konanie' sa interpretuje podľa príslušného vnútroštátneho práva;

…

e) ‚sprostredkovanie v trestnoprávnych prípadoch [mediácia v trestných veciach – *neoficiálny preklad*]' sa interpretuje ako hľadanie dohodnutého riešenia medzi obeťou a pôvodcom trestného činu, sprostredkovaného príslušnou osobou pred alebo počas trestného konania."

7 Článok 2 rámcového rozhodnutia s názvom „Úcta a uznanie" v odseku 1 stanovuje:

„Každý členský štát zabezpečí, aby obete mali reálne a primerané postavenie v ich trestno-právnom systéme. Naďalej bude vyvíjať všetko úsilie na zabezpečenie toho, aby sa s obeťami zaobchádzalo s náležitou úctou rešpektujúc ich dôstojnosť počas konania a uzná práva a oprávnené nároky obetí so zvláštnym prihliadnutím na trestné konanie."

8 Článok 3 rámcového rozhodnutia pod názvom „Výsluchy a poskytnutie dôkazu" v prvom odseku stanovuje, že „každý členský štát zaručí obetiam možnosť, aby boli počas konania vypočuté a aby predložili dôkazy".

9 Článok 8 rámcového rozhodnutia s názvom „Právo na ochranu“ stanovuje:

„1. Každý členský štát zabezpečí vhodnú úroveň ochrany pre obete a kde je to potrebné, pre ich rodiny…, najmä pokiaľ ide o ich bezpečnosť a ochranu ich súkromia, keď príslušné orgány usúdia, že existuje vážne riziko odvety alebo spoľahlivý dôkaz o vážnom úmysle narušiť ich súkromie.

2. Na tento cieľ a bez toho, aby bol dotknutý odsek 4, každý členský štát zaručí, aby bolo možné v prípade potreby prijať ako súčasť súdneho konania vhodné opatrenia na ochranu súkromia a fotografického zobrazenia obetí a ich rodiny alebo osôb v podobnom postavení.

3. Každý členský štát ďalej zabezpečí, aby sa zabránilo kontaktu medzi obeťami a páchateľmi v budove súdu, pokiaľ si súdne konanie nevyžaduje takéto kontakty. Keď je to na tento účel potrebné, každý členský štát zabezpečí, aby mala budova súdu samostatné čakacie priestory pre obete.

4. Každý členský štát zabezpečí, aby v prípade potreby ochrany obetí – najmä tých najzraniteľnejších – pred dôsledkami podania svedectva na verejnom pojednávaní boli na základe rozhodnutia prijatého súdom oprávnené vypovedať spôsobom, ktorý umožní splnenie tohto cieľa akýmikoľvek prostriedkami, ktoré sú v súlade s jeho základnými právnymi zásadami.“

10 Podľa článku 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia „každý členský štát vynaloží úsilie na podporu sprostredkovania v trestných prípadoch pri trestných činoch, ktoré považuje za potrebné pre takýto druh opatrenia [každý členský štát vynaloží úsilie na podporu mediácie v trestných veciach pri trestných činoch, pri ktorých považuje takýto druh opatrenia za vhodný – *neoficiálny preklad*]“.

Vnútroštátna právna úprava

11 Trestný zákonník (Código Penal) v znení organického zákona 15/2003, ktorým sa mení a dopĺňa organický zákon 10/1995 (Ley Orgánica 15/2003 por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995), z 25. novembra 2003 (BOE č. 283 z 26. novembra 2003, s. 41842, ďalej len „Trestný zákonník“) obsahuje článok 48, ktorý v odseku 2 stanovuje účinky vedľajšieho trestu zákazu priblíženia sa odsúdeného najmä k obeti svojho trestného činu.

12 Článok 57 Trestného zákonníka spresňuje, v ktorých prípadoch a za akých podmienok je možné (odsek 1) alebo sa musí (odsek 2) uložiť jeden alebo viacero zákazov stanovených v článku 48:

„1. Za trestné činy usmrtenia, nedovoleného prerušenie tehotenstva, ublíženia na zdraví, týrania, ohovárania, sexuálneho násilia, porušovania súkromia, porušovania osobnostných práv a porušovania domovej slobody… sudcovia alebo súdy môžu vzhľadom na závažnosť spáchaného trestného činu alebo nebezpečnosť páchateľa rozhodnúť o uložení jedného alebo viacerých zákazov uvedených v článku 48…

…

2. Pokiaľ ide o trestné činy uvedené v odseku 1, ktoré boli spáchané na manželovi, alebo bývalom manželovi, alebo na osobe, ktorá je alebo bola s odsúdeným v obdobnom blízkom vzťahu, hoci nežili v spoločnej domácnosti…, vždy sa uloží trest uvedený v článku 48 ods. 2 [zákaz priblíženia sa k obeti] v trvaní do desať rokov v prípade závažného trestného činu a v trvaní do päť rokov pri menej závažnom trestnom čine…“

13 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že tento obligatórny trest zákazu priblíženia sa k obeti sa ukladá na obdobie minimálne o rok dlhšie ako uložený trest odňatia slobody alebo dlhšie ako šesť mesiacov a kratšie ako päť rokov, ak je uložený iný druh trestu.

14 Stanovená minimálna dĺžka šiestich mesiacov sa môže v niektorých prípadoch v súlade s článkom 40 ods. 3 Trestného zákonníka v spojení s jeho článkom 33 ods. 6 skrátiť na jeden mesiac.

15 Článok 468 ods. 2 Trestného zákonníka v znení organického zákona 1/2004 o súhrne opatrení na ochranu žien proti násiliu (Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Inegral contra la Violencia de Género) z 28. decembra 2004 (BOE č. 313 z 29. decembra 2004, s. 42166, ďalej len „organický zákon 1/2004“) stanovuje, že kto nedodrží trest uvedený v článku 48 Trestného zákonníka, ktorý mu bol uložený za trestný čin, ktorého obeťou bola osoba uvedená v článku 173 ods. 2 Trestného zákonníka, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až jeden rok.

16 Organický zákon 6/1985 o súdnej právomoci (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial) v znení organického zákona 1/2004 (ďalej len „organický zákon 6/85“) stanovuje v článku 82 ods. 1 právomoc Audiencias Provinciales rozhodovať v trestných veciach, najmä o „zákonných opravných prostriedkoch podaných proti trestným rozhodnutiam, ktoré vydali provinční Juzgados de Violencia sobre la Mujer [sudcovia rozhodujúci vo veciach násilných trestných činov vykonaných na ženách]“.

17 Článok 87c ods. 5 organického zákona 6/1985, ktorý bol zavedený organickým zákonom 1/2004, zakazuje mediáciu pri všetkých trestných činoch spáchaných v rodinnom prostredí.

18 V súlade s článkom 792 ods. 3 Trestného zákonníka (Ley de enjuiciamento criminal) proti takým rozhodnutiam, aké má vo veciach prejednávaných v odvolacom konaní vydať vnútroštátny súd, nie je prípustný nijaký riadny súdny opravný prostriedok.

Konania vo veci samej a prejudiciálne otázky

19 Rozsudkom z roku 2008 Juzgado de lo Penal nº 23 de Barcelona (trestná komora č. 23 Prvostupňového súdu v Barcelone) a rozsudkom z roku 2006 Juzgado de Instrucción nº 7 de Violencia Sobre la Mujer de El Vendrell (Prvostupňový trestný súd č. 7 v El Vendrelli, špeciálna komora rozhodujúca vo veciach násilných trestných činov spáchaných na ženách) boli Magatte Gueye a Valentín Salmerón Sánchez odsúdení pre trestný čin týrania blízkej osoby okrem iných trestov na vedľajší trest zákazu priblíženia sa k obeti na menej než 1 000 metrov v prípade prvého odsúdeného a 500 metrov v prípade druhého odsúdeného alebo zákazu styku s obeťou v trvaní 17 mesiacov v prvom prípade a 16 mesiacov v druhom prípade.

20 Napriek tomu, že obaja odsúdení vedeli, že im boli podľa článku 57 ods. 2 Trestného zákonníka uložené tieto zákazy, na žiadosť svojich obetí s nimi krátko po uložení týchto vedľajších trestov obnovili spolužitie. S obeťami bývali v spoločnej domácnosti až do ich zatknutia; M. Gueye bol zatknutý 3. februára 2009 a V. Salmerón Sánchez 5. decembra 2007.

21 Rozsudkami z 11. februára 2009 a 27. marca 2008 Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona (trestná komora č. 1 Prvostupňového súdu v Tarragone) odsúdila M. Gueyea a V. Salmeróna Sáncheza podľa článku 468 ods. 2 Trestného zákonníka za nedodržanie vedľajšieho trestu zákazu priblíženia sa k obeti.

22 V rámci odvolaní podaných proti týmto rozsudkom vnútroštátny súd vypočul osoby, ktoré boli v partnerskom vzťahu s M. Gueyeom a V. Salmerónom Sánchezom počas niekoľkých rokov pred uložením trestov aj v priebehu ich zatknutia.

23 V rámci týchto svedeckých výsluchov svedkyne uviedli, že sa vedome a dobrovoľne rozhodli pre obnovenie spolužitia s odsúdenými, a to napriek tomu, že boli v trestnom konaní potrestaní za ich predchádzajúce napadnutie.

24 Podľa vyjadrení svedkýň ich spolunažívanie s M. Gueyeom a V Salmerónom Sánchezom prebiehalo niekoľko mesiacov až do ich zatknutia normálne.

25 Odsúdení sa prostredníctvom odvolaní poddaných na vnútroštátny súd proti rozsudkom, ktoré vydal Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona, domáhajú, aby odvolací súd rozhodol, že obnovením spolužitia na základe slobodnej vôle oboch partneriek nedošlo k spáchaniu trestného činu nedodržania vedľajšieho trestu zákazu priblíženia sa k obeti.

26 Podľa vnútroštátneho súdu prípadné potvrdenie trestov uložených na prvom stupni závisí od toho, či je obligatórne uloženie opatrenia zákazu priblíženia sa k obeti v prípade domáceho násilia napriek nesúhlasu obetí s týmto opatrením v súlade s rámcovým rozhodnutím.

27 Podľa uvedeného súdu nemožno poprieť, že v niektorých prípadoch môže byť toto opatrenie zákazu priblíženia sa k obeti uložené aj proti vôli obetí. Domnieva sa však, že vhodná úroveň ochrany, ktorú treba konkrétne poskytnúť obetiam trestných činov spáchaných v rodinnom prostredí, nemôže viesť, najmä pri menej závažných trestných činoch, k obligatórnemu uloženiu zákazu priblíženia sa k obeti bez predchádzajúceho posúdenia okolností každého jednotlivého prípadu.

28 Za týchto okolností Audiencia Provincial de Tarragona rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky, ktoré sú vo veciach C-483/09 a C-1/10 formulované totožne:

„1. Má sa právo obete byť pochopená, ktoré je uvedené v odôvodnení č. 8 rámcového rozhodnutia, vykladať v tom zmysle, že štátne orgány zodpovedné za stíhanie a ukladanie trestov v prípade konaní, pri ktorých možno identifikovať obeť, majú pozitívny záväzok umožniť obeti, aby vyjadrila svoje hodnotenie, myšlienky

a názory na bezprostredný vplyv, ktorý na jej život môže mať uloženie trestov páchateľovi, s ktorým má rodinný alebo silný citový vzťah?

2. Má sa článok 2 rámcového rozhodnutia... vykladať v tom zmysle, že povinnosť členských štátov uznávať práva a oprávnené záujmy obetí ich zaväzuje k tomu, aby prihliadali na názory obetí, keď dôsledky trestného konania môžu zásadne a bezprostredne ohroziť rozvoj ich práva na slobodný rozvoj osobnosti a práva na osobný a rodinný život?

3. Má sa článok 2 rámcového rozhodnutia... vykladať v tom zmysle, že štátne orgány nemôžu ignorovať slobodne vyjadrené želania obete, keď namieta voči uloženiu alebo zachovaniu zákazu priblíženia sa k obeti, ak je páchateľ členom jej rodiny, nepreukázali sa nijaké objektívne okolnosti naznačujúce nebezpečenstvo opakovania útoku a je možné určiť úroveň osobnej, sociálnej, kultúrnej a citovej vyspelosti, ktorá vylučuje predpoklad podriadenosti páchateľovi, alebo naopak, treba zachovávať primeranosť tohto zákazu vo všetkých prípadoch vzhľadom na osobitné znaky tejto trestnej činnosti?

4. Má sa článok 8 rámcového rozhodnutia..., ktorý stanovuje, že členské štáty zaručia primeranú úroveň ochrany obetí, vykladať v tom zmysle, že umožňuje všeobecné a obligatórne ukladanie zákazov priblížiť sa k obeti alebo zákazov styku ako vedľajších trestov vo všetkých prípadoch, v ktorých je osoba obeťou trestného činu spáchaného v rámci rodiny, vzhľadom na osobitné znaky týchto trestných činov, alebo naopak, vyžaduje článok 8 individuálne posúdenie každého prípadu, aby sa v každom z nich zistila primeraná úroveň ochrany s prihliadnutím na protichodné záujmy?

5. Má sa článok 10 rámcového rozhodnutia... vykladať v tom zmysle, že dovoľuje všeobecné vylúčenie mediácie v trestných konaniach týkajúcich sa trestnej činnosti spáchanej v rámci rodiny vzhľadom na jej osobitné znaky, alebo by mediácia naopak mala byť povolená aj pri týchto konaniach po posúdení protichodných záujmov v individuálnych prípadoch?“

29 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 24. septembra 2010 boli veci C-483/09 a C-1/10 spojené na účely ústnej časti konania a rozsudku.

O právomoci Súdneho dvora

30 Z informácie o dátume nadobudnutia platnosti Amsterdamskej zmluvy uverejnenej v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* z 1. mája 1999 (Ú. v. ES L 114, s. 56) vyplýva, že Španielske kráľovstvo na základe článku 35 ods. 2 EÚ vyhlásilo, že uznáva právomoc Súdneho dvora rozhodovať o prejudiciálnych otázkach podľa podmienok stanovených v článku 35 ods. 3 písm. a) EÚ na základe návrhu každého súdu tohto členského štátu, ktorého rozhodnutia nemožno napadnúť vnútroštátnymi súdnymi opravnými prostriedkami.

31 Podľa článku 792 ods. 3 trestného poriadku proti rozhodnutiam, ktoré má vydať vnútroštátny súd v konaní vo veci samej, nemožno podať riadny súdny opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva.

32 V súlade s článkom 10 ods. 1 protokolu č. 36 o prechodných ustanoveniach, pripojeným k Zmluve o FEÚ, právomoci Súdneho dvora podľa hlavy VI Zmluvy EÚ v znení pred nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy ostávajú rovnaké, pokiaľ ide o také

akty, ako sú rámcové rozhodnutia prijaté pred nadobudnutím uvedenej platnosti, vrátane prípadu, keď boli akceptované podľa článku 35 ods. 2 EÚ.

33 Za týchto podmienok Súdny dvor má právomoc podľa článku 35 ods. 1 EÚ rozhodnúť v prejudiciálnom konaní o návrhoch vnútroštátneho súdu, ktorý sa domáha výkladu rámcového rozhodnutia.

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

34 Španielska a talianska vláda tvrdia, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania sú neprípustné.

35 Španielska vláda v prvom rade spresňuje, že vnútroštátne konania sa netýkajú uloženia trestu zákazu priblíženia sa k obeti v zmysle článku 57 ods. 2 Trestného zákonníka, a tvrdí, že nie je potrebné sa pýtať, či rámcové rozhodnutie bráni obligatórnemu uloženiu takého opatrenia. Vzhľadom na to, že tieto konania sa týkajú uloženia trestu podľa článku 468 ods. 2 Trestného zákonníka v súvislosti s porušením skôr uloženého opatrenia zákazu priblíženia sa k obeti, sú položené prejudiciálne otázky čisto hypotetické.

36 Španielska vláda ďalej spresňuje, že aj za predpokladu, že uvedené otázky sa týkajú článku 468 ods. 2 Trestného zákonníka, problém nastolený v konaniach vo veci samej nevyplýva z ustanovenia ako takého, ale z jeho výkladu, ktorý Sala de lo Penal del Tribunal Supremo (trestná komora Najvyššieho súdu) podala v rozhodnutí z 25. novembra 2008 a z ktorého vyplýva, že „súhlas ženy nevylučuje trestnosť na

účely článku 468 Trestného zákonníka“. V skutočnosti sa prejudiciálne otázky týkajú výkladu vnútroštátneho práva, o ktorom Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania nie je oprávnený rozhodovať.

37 Talianska vláda okrem iného uvádza, že každý výklad rámcového rozhodnutia, ktorý by viedol k rozporu s vnútroštátnym právom, nemožno napraviť výkladom vnútroštátneho práva, ktorý bol v súlade s cieľmi rámcového rozhodnutia. Tento konformný výklad by mohol viac-menej pôsobiť *contra legem*, čo právo Únie neumožňuje. Preto prejudiciálne otázky stratili význam a majú hypotetický charakter.

38 Je potrebné uviesť, že podobne ako článok 267 ZFEÚ, aj článok 35 ods. 3 písm. a) EÚ podriaďuje začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore podmienke, aby vnútroštátny súd „považoval rozhodnutie o tejto otázke za nutné pre vydanie rozsudku“, takže judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa prípustnosti prejudiciálnych otázok položených podľa článku 267 ZFEÚ je v zásade uplatniteľná aj na návrhy na začatie prejudiciálneho konania predložené Súdnemu dvoru podľa článku 35 EÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júna 2005, Pupino, C-105/03, Zb. s. I-5285, bod 29).

39 V rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenej článkom 267 ZFEÚ prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za vydávané súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na to, aby vydal rozsudok, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93,

Zb. s. I-4921, bod 59, ako aj z 12. mája 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn, C-391/09, Zb. s. I-3787, bod 30).

40 Vzhľadom na úlohu, ktorú Súdnemu dvoru zveruje článok 267 ZFEÚ, však Súdny dvor nemôže rozhodnúť o otázkach, ktoré mu položil vnútroštátny súd, keď je najmä úplne zjavné, že požadovaný výklad ustanovení práva Únie uvedených v týchto otázkach nemá žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom konania vo veci samej, alebo ak je problém hypotetickej povahy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. októbra 2008, C-404/07, Katz, Zb. s. I-7607, bod 31 a citovanú judikatúru).

41 V danom prípade je cieľom otázok položených vnútroštátnym súdom určiť, či je uložený vedľajší trest zákazu priblíženia sa k obeti v súlade s rámcovým rozhodnutím. Podľa vnútroštátneho súdu je nutné overiť, či v rámci trestných konaní vo veciach nedodržania skôr uložených trestov zákazu priblíženia sa k obeti tieto obligatórne tresty, z ktorých musí vychádzať pri svojich odsudzujúcich rozhodnutiach, neporušujú rámcového rozhodnutie. Vzhľadom na tieto úvahy položené otázky nie sú hypotetické.

42 Treba spresniť, že Súdny dvor na účely podania odpovede na položené otázky vychádza z výkladu príslušných ustanovení vnútroštátneho práva, ktorý podal vnútroštátny súd, pričom nemá možnosť spochybniť ani overiť jeho správnosť.

43 Španielska vláda v písomných pripomienkach uviedla, že výklad článku 468 ods. 2 Trestného zákonníka, ktorý podala Sala de lo Penal Tribunal Supremo v rozhodnutí z 25. novembra 2008, v zásade nebráni súdom, aby sa na základe odôvodneného rozhodnutia mohli odchýliť od tohto výkladu. V prípade, ak by Súdny dvor na položené otázky odpovedal tak, že rámcovému rozhodnutiu bráni také vnútroštátne opatrenie,

ako je opatrenie vo veci samej, na rozdiel od tvrdenia talianskej vlády nie je zjavné, že by bolo v konaní vo veci samej nemožné vyložiť vnútroštátne právo v súlade s rámcovým rozhodnutím.

44 Za týchto okolností nie je zjavné, že výklad rámcového rozhodnutia požadovaný vnútroštátnym súdom nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom konaní vo veci samej ani že ide o otázku hypotetickej povahy.

45 Položené prejudiciálne otázky sú teda prípustné.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej až štvrtej otázke

46 Pred preskúmaním prvých štyroch otázok treba pripomenúť, že samotné odôvodnenie č. 8 rámcového rozhodnutia, ktoré je predmetom prvej otázky, nemá nijaký právne záväzný charakter (pozri rozsudok z 25. februára 2010, C-562/08, Müller Fleisch, Zb. s. I-1391, bod 40).

47 Z formálneho hľadiska treba uviesť, že vnútroštátny súd obmedzil svoju druhú až štvrtú otázku iba na výklad článkov 2 a 8 rámcového rozhodnutia. Táto okolnosť však Súdnemu dvoru nebráni, aby vnútroštátnemu súdu poskytol aspekty výkladu práva

Únie, vrátane tých, ktoré sa v danom prípade týkajú iného ustanovenia tohto rámcového rozhodnutia, keď môžu byť užitočné na rozhodnutie vo veciach, ktoré mu boli predložené, bez ohľadu na to, či ich vnútroštátny súd v znení týchto otázok uviedol (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. mája 2011, McCarthy, C-434/09, Zb. s. I-3375, bod 24).

48 V tejto súvislosti treba uviesť, že členské štáty sú síce povinné uznať práva a oprávnené nároky obetí podľa článku 2 rámcového rozhodnutia, ale možnosť byť vypočutý v priebehu trestného konania sú tieto štáty povinné obetiam zaručiť podľa článku 3 prvého odseku rámcového rozhodnutia v spojení s jeho odôvodnením č. 8.

49 Preto je potrebné sa domnievať, že prvými štyrmi otázkami, ktoré treba preskúmať vo vzájomnej súvislosti, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 2, 3 alebo 8 rámcového rozhodnutia majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby sa obligatórny trest zákazu priblíženia sa k obeti počas minimálneho obdobia, ktorý stanovuje trestné právo členského štátu ako vedľajší trest, uložil páchateľovi, ktorý sa dopustil násilného konania v rodinnom prostredí, i keď proti uloženiu tohto trestu namietajú samotné jeho obete.

50 V tejto súvislosti je potrebné spresniť, že rámcové rozhodnutie neobsahuje nijaké ustanovenie o druhoch trestov ani ich výmere, ktoré musia členské štáty zaviesť do svojich právnych predpisov na účely sankcionovania trestných činov.

51 Okrem toho rámcové rozhodnutie neobsahuje nijakú zmienku o tom, že by zákonodarca Únie v medziach svojich právomocí zverených mu zmluvou EÚ mal úmysel harmonizovať alebo aspoň aproximovať legislatívu členských štátov, pokiaľ ide o druh a výmeru trestných sankcií.

52 Z odôvodnení č. 3 a 4 vyplýva, že cieľom rámcového rozhodnutia v rámci trestného konania, tak ako je definované v jeho článku 1 písm. c), je len stanoviť minimálne štandardy na ochranu obetí trestných činov a poskytnúť obetiam vysoký stupeň ochrany, najmä pokiaľ ide o prístup k spravodlivosti.

53 Odôvodnenie č. 9 rámcového rozhodnutia okrem iného spresňuje, že jeho ustanovenia neukladajú členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby sa s obeťami zaobchádzalo rovnakým spôsobom ako so stranami trestného konania.

54 Pokiaľ ide o štruktúru a obsah rámcového rozhodnutia, vyznačuje sa tým, že v článku 2 všeobecne formuluje hlavné ciele, ktoré sa majú realizovať na ochranu obetí, a v ďalších článkoch spresňuje jednotlivé práva, predovšetkým s procesnou povahou, ktoré musia mať obete v priebehu trestného konania.

55 Ustanovenia rámcového rozhodnutia sa musia vykladať tak, aby boli dodržiavané základné práva, z ktorých treba zdôrazniť najmä právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, tak ako je upravené v článku 7 Charty základných práv Európskej únie (pozri najmä rozsudky Pupino, už citovaný, bod 59, a Katz, už citovaný, bod 48).

56 Cieľom povinností uvedených v článku 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia je zabezpečiť, aby sa obeť mohla primeraným spôsobom skutočne zúčastniť na trestnom konaní, čo však neznamená, že by proti jej názoru nebolo možné uložiť také obligatórne opatrenie zákazu priblíženia sa k obeti, ako vo veci samej.

57 Článok 3 rámcového rozhodnutia síce ukladá členským štátom povinnosť zaručiť obetiam, aby mohli byť počas konania vypočuté a aby mohli predložiť dôkazy, ponecháva však vnútroštátnym orgánom širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o konkrétne podmienky realizácie tohto cieľa (pozri v tomto zmysle rozsudok Katz, už citovaný, bod 46).

58 Aby však článok 3 prvý odsek rámcového rozhodnutia nebol z veľkej časti zbavený potrebného účinku a aby neboli porušené povinnosti uvedené v jeho článku 2 ods. 1, tieto ustanovenia v každom prípade predpokladajú, že obeť v trestnom konaní môže vypovedať a túto výpoveď bude možné zohľadniť ako dôkaz (rozsudok Katz, už citovaný, bod 47).

59 S cieľom zabezpečiť, aby sa obeť mohla primeraným spôsobom skutočne zúčastniť na trestnom konaní, právo byť vypočutý jej musí poskytnúť okrem možnosti objektívnym spôsobom opísať priebeh skutku aj možnosť vyjadriť svoj názor.

60 Toto procesné právo byť vypočutý v zmysle článku 3 prvého odseku rámcového rozhodnutia nepriznáva obetiam nijaké právo, čo sa týka výberu druhu trestu, ktorý hrozí páchateľom trestných činov podľa pravidiel vnútroštátneho trestného práva, ani čo sa týka výmery týchto trestov.

61 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že trestnoprávna ochrana proti domácemu násiliu, ktorú členský štát zabezpečuje výkonom represívnej moci, chráni nielen tie záujmy obete, ktorých je nositeľom, ale aj iné, všeobecnejšie záujmy spoločnosti.

62 Z uvedeného vyplýva, že článok 3 rámcového rozhodnutia nebráni vnútroštátnemu zákonodarcovi, aby stanovil obligatórne tresty v minimálnej dĺžke najmä vtedy, keď je potrebné zohľadniť iné záujmy ako vlastné záujmy obete.

63 Čo sa týka článku 8 rámcového rozhodnutia, z jeho odseku 1 vyplýva, že jeho cieľom je zabezpečiť „vhodnú úroveň ochrany pre obete“, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a ochranu ich súkromia, keď príslušné orgány usúdia, že existuje „vážne riziko odvety alebo spoľahlivý dôkaz o vážnom úmysle narušiť ich súkromie“.

64 Preto také preventívne a praktické opatrenia, ako sú uvedené v odsekoch 2 až 4 uvedeného článku 8, zaručujú, aby sa obeť mohla primeraným spôsobom zúčastniť na trestnom konaní bez toho, aby sa touto účasťou ohrozila jej bezpečnosť alebo súkromie.

65 Článok 8 rámcového rozhodnutia, podobne ako jeho články 2 a 3, neobsahuje nijakú povinnosť pre členské štáty zaviesť do svojich trestnoprávnych predpisov ustanovenia umožňujúce obeti ovplyvniť tresty, ktoré môže vnútroštátny súd uložiť páchateľovi trestného činu.

66 Cieľom ochrany, o ktorú ide v uvedenom článku 8, je najmä „vhodným“ spôsobom chrániť obeť alebo jej blízku osobu pred páchateľom trestného činu počas trestného konania.

67 Naproti tomu článok 8 rámcového rozhodnutia nemožno chápať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné chrániť obete aj proti nepriamym účinkom, ktoré vznikajú v neskoršom štádiu v dôsledku trestov, ktoré páchateľom trestných činov uložili vnútroštátne súdy.

68 Preto článok 8 rámcového rozhodnutia nemožno vykladať v tom zmysle, že obmedzuje členské štáty vo voľbe trestných sankcií, ktoré zavádzajú do svojich právnych poriadkov.

69 Treba konštatovať, že samotná povinnosť uložiť opatrenie zákazu priblíženia sa k obeti v súlade s predmetným hmotným právom vo veci samej nepatrí do pôsobnosti rámcového rozhodnutia, a preto ju v každom prípade nemožno posúdiť z hľadiska ustanovení Charty základných práv Európskej únie.

70 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je potrebné na prvé štyri otázky odpovedať tak, že články 2, 3 a 8 rámcového rozhodnutia sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby sa obligatórny trest zákazu priblíženia sa k obeti počas minimálneho obdobia, ktorý stanovuje trestné právo členského štátu ako vedľajší trest, uložil páchateľovi, ktorý sa dopustil násilného konania v rodinnom prostredí, i keď proti uloženiu tohto trestu namietajú samotné jeho obete.

O piatej otázke

71 Vnútroštátny súd sa piatou otázkou v obidvoch veciach v podstate pýta, či sa má článok 10 rámcového rozhodnutia vykladať v tom zmysle, že oprávňuje členské štáty v súvislosti s osobitnou kategóriou trestných činov spáchaných v rodinnom prostredí vylúčiť použitie mediácie vo všetkých trestných konaniach týkajúcich sa týchto trestných činov.

72 V tejto súvislosti treba uviesť, že popri okolnosti, že článok 34 ods. 2 EÚ ponecháva vnútroštátnym orgánom právomoc určiť formu a prostriedky potrebné na dosiahnutie

výsledku zamýšľaného rámcovými rozhodnutiami, článok 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia sa obmedzuje iba na to, že ukladá členským štátom povinnosť podporovať mediáciu v prípade trestných činov, pri ktorých to „považujú za vhodné“, takže voľba trestných činov, pri ktorých sa mediácia použije, patrí do diskrečnej právomoci členských štátov (pozri rozsudok z 21. októbra 2010, Eredics a Sápi, C-205/09, Zb. s. I-10231, bod 37).

73 Preto článok 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia umožňuje členským štátom vylúčiť použitie mediácie pri všetkých trestných činoch spáchaných v rodinnom prostredí, tak ako to stanovuje článok 87c ods. 5 organického zákona 6/85.

74 Zo samotného znenia uvedeného článku 10 ods. 1 a zo širokej miery voľnej úvahy, ktorú rámcové rozhodnutie ponecháva vnútroštátnym orgánom, pokiaľ ide o konkrétne podmienky realizácie jeho cieľov, vyplýva, že vnútroštátny zákonodarca neprekročil mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje, keď motivovaný dôvodmi trestnej politiky rozhodol vylúčiť použitie mediačného konania v prípade osobitného druhu trestných činov (pozri analogicky rozsudok Eredics a Sápi, už citovaný, bod 38).

75 Ďalej treba uviesť, že posúdenie členských štátov môže byť obmedzené povinnosťou uplatniť pri určovaní druhov trestných činov, pri ktorých nepovažujú mediáciu za vhodnú, objektívne kritériá. Nič však nenasvedčuje tomu, že by vylúčenie mediácie prostredníctvom organického zákona 6/85 bolo založené na neobjektívnych kritériách.

76 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné na piatu otázku odpovedať tak, že článok 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia sa má vykladať v tom zmysle, že oprávňuje členské štáty v súvislosti s osobitnou kategóriou trestných činov spáchaných v rodinnom prostredí vylúčiť použitie mediácie vo všetkých trestných konaniach týkajúcich sa týchto trestných činov.

O trovách

77 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Články 2, 3 a 8 rámcového rozhodnutia Rady 2001/220/SVV z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby sa obligatórny trest zákazu priblíženia sa k obeti počas minimálneho obdobia, ktorý stanovuje trestné právo členského štátu ako vedľajší trest, uložil páchateľovi, ktorý sa dopustil násilného konania v rodinnom prostredí, i keď proti uloženiu tohto trestu namietajú samotné jeho obete.**

2. **Článok 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2001/220 sa má vykladať v tom zmysle, že oprávňuje členské štáty v súvislosti s osobitnou kategóriou trestných činov spáchaných v rodinnom prostredí vylúčiť použitie mediácie vo všetkých trestných konaniach týkajúcich sa týchto trestných činov.**

Podpisy